

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/129/2023
Identifikačné číslo spisu:	7214212125
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7214212125.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ J. V., narodený X. Q. XXXX, bytom A., V. X, 2/ J. A., narodený X. T. XXXX, bytom A., A. XX, obaja zastúpení advokátkou JUDr. Monikou Marjanovič, so sídlom Košice, Urbánkova 1562/6, proti žalovaným: 1/ D. Q., narodený XX. P. XXXX, bytom A., H. XXXX/X, zastúpenému advokátom JUDr. Lukášom Bodnárom, so sídlom Košice, Hrnčiarska 8, 2/ D. Q., narodený X. L. XXXX, zomr. X. T. XXXX, naposledy bytom A., H. XXXX/X, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne Okresnom súde Košice II) pod sp. zn. K2-16C/48/2014, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. októbra 2021 sp. zn. 3Co/53/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného 1/ o d m i e t a.

Žalobcovia majú právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému 1/.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (v súčasnosti Mestský súd Košice, ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 23. novembra 2020 č.k. 16C/48/2014-472 uložil žalovanému 1/ povinnosť vypratať byt č. XX, nachádzajúci sa v bytovom dome v A. na ul. H. X so všetkými členmi domácnosti, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, voči žalovanému 2/ žalobu zamietol, návrh na prerušenie konania zamietol a žalobcom vo vzťahu k žalovanému 1/ priznal náhradu trov konania v celom rozsahu a vo vzťahu k žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal.

2. Svoje rozhodnutie prvoinštančný súd odôvodnil tým, že právny predchodca žalobcov vydražil hore uvedený byt na opakovanej dobrovoľnej dražbe. Žalovaní sa domáhali určenia neplatnosti tejto dražby, ale právoplatným rozsudkom súdu bola ich žaloba zamietnutá. Podľa vykonaného dokazovania sa v byte v čase rozhodovania súdu nachádzal žalovaný 1/ a členovia jeho domácnosti, žalovaný 2/ sa v byte nenachádzal. Medzi stranami nebolo sporné, že predmetný byt žalovaní neodovzdali jeho vlastníkov, ktorým v súčasnosti sú žalobcovia, a to aj napriek viacerým výzvam. Podľa názoru súdu, vychádzajúc z § 126 Občianskeho zákonníka, všetky osoby, ktoré sa nachádzajú v byte bez právneho dôvodu sú

povinné nehnuteľnosť vypratať a umožniť žalobcom ako vlastníkom výkon ich vlastníckeho práva. Preto súd žalobcom poskytol spravodlivú a účinnú ochranu vlastníckeho práva, nakoľko ku dňu rozhodnutia neexistovala žiadna zákonná prekážka, pre ktorú by nemohol vo veci rozhodnúť a uložiť žalovanému 1/ povinnosť vypratať spolu s členmi domácnosti sporný byt. Keďže žalovaný 2/ v spornom byte nebýva, vo vzťahu k nemu žalobu zamietol.

3. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“), na odvolanie žalovaného 1/, rozsudkom z 21. októbra 2021 sp. zn. 3Co/53/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku, vo výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a vo výroku o trovách konania vo vzťahu k žalovanému 1/ a žalovanému 1/ uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy odvolacieho konania v celom rozsahu.

5. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci ak pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že žalovaný bráni žalobcom vo výkone ich vlastníckeho práva, ktoré následne aj správne právne posúdil, ak uložil žalovanému a členom jeho domácnosti vypratať sporný byt. V celom rozsahu sa tak stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a jeho odôvodnením a poukázal naň. K odvolaniu žalovaného 1/ uviedol, že vzhľadom na vykonané dokazovanie v konaní pred súdom prvej inštancie je zrejmé, že žalovaný 1/ sa v čase rozhodovania súdu zdržiaval v spornom byte, a to bez právneho dôvodu. Sporný byt ako vyplynulo z vykonaného dokazovania bol predmetom dobrovoľnej dražby, kedy došlo aj k zmene vlastníckeho práva a teda aj k strate vlastníckeho práva žalovaného. Právoplatnosť dobrovoľnej dražby nebola v súdnom konaní spochybnená. Je teda nesporné, že žalovaný 1/ bráni vo výkone vlastníckeho práva žalobcom ako legitímnym vlastníkom, preto správne rozhodol súd prvej inštancie ak konanie neprerušil a uložil žalovanému povinnosť spolu s členmi domácnosti byt vypratať.

6. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd odôvodnil podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodnil podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil ďalšie konanie.

8. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca uviedol, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nijako nezaoberal a neskúmal jeho odvolacie námietky proti rozsudku súdu prvej inštancie. V odvolaní žalovaný 1/ poukazoval na svoju ťažkú životnú situáciu, keď je nezamestnaný, v dôsledku prekonaného ochorenia Covid- 19 s ťažším priebehom je odkázaný na použitie kyslíkového prístroja, pre ktorého chod je nevyhnutná elektrická energia, stará sa o maloletého syna po operácii srdca. V byte okrem nich býva aj sestra žalovaného 1/ s maloletým synom a so synom E., ktorý trpí ťažkým zdravotným postihnutím - autizmom a je odkázaný na osobnú asistenciu. Konajúce súdy neposudzovali všetky skutkové a právne otázky veci, neuviedli pre svoje rozhodnutia relevantné a dostatočné dôvody a rozhodovali celkom formálne. Žalovaný 1/ je názoru, že byt treba považovať za „obydlie“ v zmysle čl. 21 ods. 3 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava (ďalej len „Ústava“), nakoľko v čase, keď o ňom konali a rozhodovali všeobecné súdy, bol a je naň žalovaný 1/ odkázaný. Jeho nútené vypratanie, bez zabezpečenia bytovej náhrady predstavuje zásah do práv žalovaného 1/ a ďalších, s ním bývajúcich osôb, na ochranu súkromného a rodinného života a obydlia zaručených v čl. 19 ods. 2 a čl. 21 ods. 3 Ústavy. Žalovaný 1/ poukázal aj na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V podobných situáciách, ako je situácia žalovaného 1/, by mohla vzniknúť bezprostredným uskutočnením výkonu práva na vypratanie bytu neprimeraná tvrdosť, ktorú možno zmierniť tým, že povinnosť vypratať byt sa podmieni zabezpečením bytovej náhrady. V tejto súvislosti poukázal žalovaný 1/ na nález

Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 13/00. Podľa žalovaného 1/ bolo teda potrebné skúmať, či nie je vypratanie bytu bez zabezpečenia bytovej náhrady v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a v danej veci o to viac, že žalovaný spolu s ostatnými osobami bývajúcimi v byte sú v ťažkej sociálnej situácii, trpia závažnými zdravotnými ťažkosťami, nemajú vlastný byt, rodinný dom a v byte bývajú aj maloleté deti, ktoré potrebujú stabilné prostredie pre svoj vývin a školskú prípravu. Uvedené okolnosti konajúce súdy žiadnym spôsobom neskúmali, v odôvodnení svojich rozhodnutí sa o týchto skutočnostiach vôbec nezmienili a nezaujali ani žiadne stanovisko k otázke bytovej náhrady. Rozsudok krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu v časti týkajúcej sa povinnosti žalovaného 1/ vypratať byt je zásahom do jeho práv na ochranu súkromného a rodinného života a obydlija, ktorý sa nezakladal na relevantných a dostatočných dôvodoch. Preto tento zásah nemožno považovať ani za oprávnený v zmysle čl. 19 ods. 2, ani za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v zmysle čl. 21 ods. 3 Ústavy, a to aj so zreteľom na osobitnú ochranu detí a mladistvých v zmysle čl. 41 ods. 1 Ústavy. Z týchto dôvodov má žalovaný 1/ za to, že krajský súd porušil jeho základné práva zaručené v čl. 19 ods. 2 a čl. 21 ods. 3 v spojení s čl. 41 ods. 1 Ústavy, a takisto aj práva ďalších osôb, ktoré so žalovaným 1/ v byte bývajú. Pokiaľ sa krajský súd vecne nezaoberal argumentáciou obsiahnutou v odvolaní, malo podanie odvolania žalovaným 1/ len formálny charakter a krajský súd tak v skutočnosti odňal žalovanému 1/ možnosť konať pred súdom. Okrem toho k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo takisto v konaní pred prvoinštančným súdom, ktorý nepredvolal žalovaného 1/ na pojednávanie dňa 01. októbra 2020 a pojednával v jeho neprítomnosti. Súd uviedol, že predvolanie doručil právnej zástupkyňi žalovaného 1/, ale žalovaný 1/ v predmetnom konaní právneho zástupcu nemal. Žalovaný 1/ takisto považuje za rozporné s právom na spravodlivý proces priznanie náhrady trov konania žalobcom. Malo byť aplikované ustanovenie § 257 CSP, nakoľko žalovaný 1/ je nezamestnaný a stará sa o maloleté dieťa po operácii srdca. Žalovanému sa javí neprimerane tvrdé a v rozpore s dobrými mravmi, ak by bol povinný nahradiť trovy konania.

9. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaný 1/ uviedol, že rozsudok krajského súdu závisel od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Takýmito zásadnými právnymi otázkami sú: Vzťahuje sa inštitút bytových náhrad výhradne na situácie skončenia nájomného pomeru? Má osoba, ktorá byt užíva bez právneho titulu (napr. ak príde o vlastnícke právo v dražbe) právo na bytovú náhradu? Je možné viazať vypratanie bytu na povinnosť vlastníka zabezpečiť bytovú náhradu? Ak nie, či je tento záver absolútny alebo sú prípustné výnimky? Ak sú výnimky prípustné, v akých prípadoch a aké kritéria majú byť posudzované? Podľa žalovaného 1/ sa má inštitút bytových náhrad uplatňovať aj v iných prípadoch ako sú prípady skončenia nájmu bytu, a to aj v prípade uplatnenia inštitútu vypratania, ak to odôvodňujú okolnosti a pomery povinného byt vypratať. Vždy je potrebné posudzovať primeranosť uloženého opatrenia (vypratania) v konkrétnej situácii.

10. K dovolaniu žalovaného 1/ sa vyjadrili žalobcovia, ktorí navrhli, aby bolo dovolanie žalovaného 1/ zamietnuté ako nedôvodné. Žalovaný 1/ síce uviedol, že podáva dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné a odvolací súd sa vôbec nezaoberal podstatnými odvolacími námietkami ale z obsahu jeho dovolania vyplýva, že žalovaný 1/ namieta nesprávne právne posúdenie na základe nesprávneho vyhodnotenia skutkového stavu. Nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti ale v zmysle judikatúry najvyššieho súdu nezakladajú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Rovnako pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Podľa žalobcov má odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodneným dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Pokiaľ sa žalovaný 1/ domáha ochrany obydlija, podľa žalobcov pojem obydlie zahŕňa všetky priestory, ktoré osoba, o práva ktorej ide, oprávnené užíva, čo nie je prípad žalovaného 1/. Ten danú nehnuteľnosť neoprávnené zadržiava od 17. marca 2014, teda viac ako 8 rokov. Okrem toho na pojednávaní konanom

dňa 23. novembra 2020 tvrdil, že v nehnuteľnosti býva a v odvolacom konaní zasa tvrdil, že v nehnuteľnosti nebýva. Aj v kontexte s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky, či Európskeho súdu pre ľudské práva, právo na obydlie je právom základným, no jeho ochranu nemožno považovať za bezhraničnú. Pokiaľ sa žalovaný 1/ odmieta z predmetného bytu vystáť z dôvodu, že nemá kam ísť a že v byte žijú zdravotne postihnutá osoba a maloleté deti, nie je jeho argumentácia náležitá. V preskúvanom prípade nemožno prehliadať okolnosť, že sa nejedná o prípad, kedy by žalovaný dlhodobo býval v predmetnom byte v presvedčení, že mu svedčí platný titul bývania; naopak mal vedomosť, že byt bol vydražený v dobrovoľnej dražbe a už v čase vydraženia nehnuteľnosti s ním v byte bývali aj jeho rodinní príslušníci. Žalobcovia nepochybne preukázali svoje vlastnícke právo k predmetnému bytu, ako aj to, že žalovaný neoprávnene zasahuje do ich vlastníckeho práva, keďže byt užíva bez právneho dôvodu. Konanie žalobcov spočívajúce v uplatňovaní si zákonného a podloženého legitímneho nároku na vypratanie predmetného bytu nemožno považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi, a to ani s prihliadnutím ku skutočnostiam namietanými žalovanými v dovolaní. Podľa žalobcov nie je daná ani prípustnosť dovolania žalovaného 1/ podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko žalovaným naformulované otázky predstavujú otázky skutkové a hypotetické a tieto nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ nie je prípustné.

12. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.). Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. V danom prípade videl dovolateľ naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nijako nezaoberal a neskúmal jeho odvolacie námietky proti rozsudku súdu prvej inštancie. V odvolaní poukazoval na svoju ťažkú životnú situáciu i postavenie osôb, ktoré s ním žijú v predmetnom byte. Konajúce súdy podľa neho neposudzovali všetky skutkové a právne otázky veci, neuviedli pre svoje rozhodnutia relevantné a dostatočné dôvody a rozhodovali celkom formálne. Mali prihliadať na ústavou zaručenú ochranu obydlia, na ochranu súkromného a rodinného života a skúmať aj to, či výkon práv žalobcov sa v tomto prípade neprieči dobrým mravom (§ 3 Občianskeho zákonníka).

15. Dovolací súd k tomu uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno

považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalovaný 1/ neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

16. V danom prípade z obsahu odvolania žalovaného 1/ proti rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva, že by žalovaný 1/ vo svojom odvolaní argumentoval právom na obydlie, ochranou súkromného a rodinného života alebo rozpornosťou výkonu vlastníckeho práva žalobcov s dobrými mravmi. Nemohol preto od odvolacieho súdu spravodlivo očakávať, že sa s takýmito námietkami, ktoré žalovaný 1/ formuloval až vo svojom odvolaní, odvolací súd v napadnutom rozsudku vysporiada. Súd nižších inštancií dostatočne jasne a presvedčivo odôvodnili svoj záver o povinnosti žalovaného 1/ vypratať predmetný byt vlastníckym právom žalobcov k bytu a neoprávneným zásahom žalovaného 1/ do tohto práva, ktoré spočívalo v užívaní bytu bez akéhokoľvek právneho dôvodu. Podľa dovolacieho súdu tak odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov obsahujú dostatočne jasné a zrozumiteľne formulované dôvody vyhovieť žalobe žalobcov o vypratanie bytu.

17. Pokiaľ žalovaný 1/ v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo tiež v konaní pred prvoinštančným súdom, ktorý nepredvolal žalovaného 1/ na pojednávanie dňa 01. októbra 2020 a pojednával v jeho neprítomnosti, k tomu sa vyjadril v odôvodnení svojho rozsudku už súd prvej inštancie. Ten uviedol, že o termíne pojednávania dňa 01. októbra 2020 upovedomil písomne právnu zástupkyňu žalovaných JUDr. Darinu Solárovú dňa 05. septembra 2020 s tým, aby o termíne pojednávania upovedomila svojich klientov. Pred konaním pojednávania bola súdu doručená žiadosť žalovaných, ktorí ospravedlnili svoju neprítomnosť na pojednávaní dňa 01. októbra 2020 a zároveň požiadali o odročenie pojednávania, nakoľko o termíne pojednávania sa dozvedeli náhodne dňa 28. septembra 2020 na stránke www.justice.gov.sk, že bude pojednávanie, o čom neboli informovaní zo strany ich právnej zástupkyne. Súd nevyhovел žiadosti žalovaných o odročenie pojednávania, nakoľko právna zástupkyňa žalovaných dňa 30. septembra 2020 preukázala, že žalovaní boli informovaní o termíne pojednávania riadne a včas dňa 07. septembra 2020 e-mailom na adresu i.sapara@zoznam.sk, kedy im predvolanie na pojednávanie zaslala v prílohe tohto e-mailu, pričom oznámila súdu, že žalovaných už nezastupuje, nakoľko sa dohodli na ukončení právnych služieb. O rozhodnutí súdu neodročiť pojednávanie bol informovaný žalovaný 1/ telefonicky dňa 30. septembra 2020.

18. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že skutočnosti uvádzané súdom prvej inštancie v odôvodnení jeho rozsudku ohľadne pojednávania dňa 01. októbra 2020 sú pravdivé, potvrdzuje ich obsah zápisníc o pojednávaní, úradných záznamov prvoinštančného súdu, doručeníek i e-mailovej komunikácie súdu s právnu zástupkyňou žalovaných. Ak žalovaný 1/ namieta, že v tomto spore nemal právnu zástupkyňu, tak dovolací súd poukazuje na plnú moc zo dňa 15. júna 2014, ktorá je súčasťou spisu a ktorou žalovaný, spolu s ostatnými žalovanými, splnomocnil na svoje zastupovanie v danej právnej veci o vypratanie nehnuteľnosti advokátku JUDr. Darinu Solárovú. Táto žalovaného 1/ v spore zastupovala až do 29. septembra 2020, kedy súdu prvej inštancie oznámila, že so žalovanými sa dohodla na ukončení právneho zastupovania.

19. Dovolacie tvrdenia žalovaného 1/ o porušení práva na spravodlivý proces v konaní pred prvoinštančným súdom, ktorý nepredvolal žalovaného 1/ na pojednávanie dňa 01. októbra 2020 a pojednával v jeho neprítomnosti, teda nie sú pravdivé.

20. Žalovaný 1/ svoje dovolacie tvrdenia o porušení práva na spravodlivý proces postupom súdov nižších inštancií odôvodnil aj tým, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania malo byť aplikované ustanovenie § 257 CSP, pretože je nezamestnaný a stará sa o maloleté dieťa po operácii srdca.

21. K tejto námietke dovolací súd uvádza, že zo spisového materiálu v preskúmvanej veci nepochybne vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s rozhodovaním súdu o náhrade trov konania, v priebehu konania na súde prvej inštancie a ani v odvolacom konaní, nenavrhol, resp. ani nepožiadaval aplikovať ustanovenie § 257 CSP. O aplikáciu ustanovenia § 257 CSP na rozhodnutie o náhrade trov konania požiadaval až v podanom dovolaní, v ktorom poukázal na svoje pomery, avšak bez toho, aby ich dovolaciemu súdu akokoľvek preukázal.

22. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP), aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí uložiť neúspešnej strane sporu povinnosť nahradiť trovy konania vzniknuté úspešnej strane, resp. nemusí strane, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením uložiť, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa rovnako ako výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne (vo forme príkladného výpočtu) a výklad týchto podmienok ponecháva súdnej praxi. V zmysle ustálenej judikatúry (sp. zn. 2MCdo/17/2009, 5Cdo/67/2010, 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie, ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Každé rozhodnutie súdu, ktorým sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétného prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu ustanovenia § 257 CSP. Uvedené ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu a všima si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde, a ich postoj v konaní. Použitie ustanovenia § 257 CSP neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami, slúži na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok. Hranice sudcovskej úvahy sú však dané účelom právnej náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie pripúšťa len ako výnimku.

23. Aplikácia ustanovenia § 257 CSP má teda výnimočný charakter, ktorý je potrebné vykladať reštriktívne. V prípade, že odvolací súd v konaní nevyhodnotil takú výnimočnosť okolností, na základe ktorých by pristúpil k aplikácii § 257 CSP, pričom ani sporové strany, resp. odvolateľ aplikáciu daného ustanovenia nežiadal a naň nepoukázal, nebolo v rámci odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu potrebné špecificky sa k danému vyjadrovať a neaplikáciu predmetného ustanovenia zdôvodňovať. Opačný záver by znamenal potrebu vysvetlenia v každom jednom rozhodnutí ktoréhokoľvek súdu, prečo tento výnimočnosť okolností v nadväznosti na aplikáciu § 257 CSP nevyhodnotil a k danému nepristúpil a to aj v prípade, že žiadna zo sporových strán toto ani nežiadala. Z celkového kontextu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia možno logicky usúdiť, že odvolací súd nezistil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania žalobcom, kde dostatočným spôsobom zdôvodnil aplikáciu § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Dovolací súd má preto za to, že v procesnom postupe odvolacieho súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania nedošlo k takej nesprávnosti, ktorá by zakladala porušenie práva žalovaného 1/ na spravodlivý proces.

24. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že spôsob, akým žalovaný 1/ v prevažnej miere vymedzil uplatnený dovolací dôvod namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP môže nasvedčovať tomu, že žalovaný 1/ namieta správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy nižších stupňov dospeli. Prípadné nesprávne právne posúdenie veci však prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Navyše do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v zásade nepatrí ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

25. Pokiaľ ide o dovolanie žalovaného 1/, ktoré bolo odôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd uvádza, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

26. Žalovaný 1/ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Takýmito zásadnými právnymi otázkami sú: Vzťahuje sa inštitút bytových náhrad výhradne na situácie skončenia nájomného pomeru? Má osoba, ktorá byt užíva bez právneho titulu (napr. ak príde o vlastnícke právo v dražbe) právo na bytovú náhradu? Je možné viazať vypratanie bytu na povinnosť vlastníka zabezpečiť bytovú náhradu? Ak nie, či je tento záver absolútny alebo sú prípustné výnimky? Ak sú výnimky prípustné, v akých prípadoch a aké kritéria majú byť posudzované?

27. Takto žalobcom zadefinované otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP len za predpokladu, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval dôvod, na ktorom je založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je však zrejmé, že dovolateľom formulované otázky odvolací súd vôbec neriešil, nakoľko tieto dovolateľ v konaní pred odvolacím súdom vôbec nenamietal (resp. nenastolil).

28. Pokiaľ teda žalovaný 1/ v dovolaní namietal, že súdy nerozhodli správne, pretože nesprávne posúdili otázky bytovej náhrady v prípadoch vypratania bytu užívaného bez právneho titulu, dovolací súd uvádza, že žalovaný 1/ v rámci odvolacieho konania takéto otázky vôbec nenastolil, preto sa k týmto otázkam odvolací súd ani nevyjadril. Keďže žalovaný 1/ túto otázku nenastolil v odvolacom konaní, nemôže sa s úspechom domáhať jej riešenia (až) v rámci dovolacieho prieskumu (princíp subsidiarity). Z princípu racionálneho a efektívneho súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či jeho argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na (hoci aj neúmyselné) obchádzanie povinnosti vyčerpania riadnych opravných procesných prostriedkov. To v danom prípade znamená, že žalovaný 1/ z tohto hľadiska v dovolaní procesne neprípustným spôsobom argumentuje takým dôvodom, ktorý nenamietal v rámci odvolania, a ktorý preto ani nebol meritorne posudzovaný odvolacím súdom v jeho neprospech.

29. Vzhľadom na uvedené závery najvyšší súd dovolanie žalovaného 1/ podľa § 447 písm. c) CSP odmietol ako neprípustné.

30. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.